

SINTAKSA – gramatičko ustrojstvo rečenice

PREDIKAT – jezgra rečenice, njen temeljni dio; opisuje radnju, stanje ili zbivanje

- **GLAGOLSKI** – izrečen glagolom u nekom licu, broju i vremenu
- **IMENSKI** – izrečen glagolom BITI u nekom licu, broju i vremenu (kopula) i imenskom rječju (imenica, zamjenica, pridjev, broj, prilog)

Likovi iz Zolinih djela sami *pišu* romane.

Zola je *književnik*.

SUBJEKT – vršitelj radnje ili netko/nešto na čemu se radnja vrši (pasiv)

- mjesto mu otvara predikat
- uvijek u nominativu
- rečenice s **IZREČENIM** subjektom – *Zola piše romane.*
- Rečenice s **NEIZREČENIM** subjektom – *Piše. (on)*
- **BESUBJEKTNE** rečenice – *Kiši. Čini se da...*

OBJEKT – predmet radnje

- mjesto mu otvara predikat
- **IZRAVNI** (bliži, direktni) objekt – uvijek u akuzativu (bez prijedloga!!) – *Pišem pismo.*
- **NEIZRAVNI** (dalji, indirektni) objekt – u G, D, L i I – *Putujem vlakom.*
- **PRIJEDLOŽNI** objekt – u kosim padežima uz određeni prijedlog – *Igram se sa sestrom.*

PRILOŽNE OZNAKE – opisuju okolnosti odvijanja glagolske radnje

- mjesto im otvara predikat
- jednočlane i višečlane oznake – *Jučer sam bila u zagrebačkom kazalištu Gavela.*
- PO načina
- PO vremena
- PO mjesta
gdje? – mjesto
kamo? – cilj kretanja
kuda? – smjer, putanja kretanja

ATRIBUT – pobliže opisuje riječi (imenice) uz koje se nalazi

- imenica joj otvara mjesto

PRIDJEVSKI – izrečen pridjevom, zamjenicom ili brojem koji se s imenicom na koju se odnose slažu u rodu, broju i padežu

Zola je napisao *prvi* (broj) *takav* (zamjenica) *naturalistički* (pridjev) roman.

IMENSKI – izrečen imenicom u genitivu

Noć *vještica* je ... Kuća *lutaka* je književno djelo.

APOZICIJA – imenica koja pobliže opisuje neki pojam (imenicu)

- mjesto joj otvara imenica
- nužno se mora slagati s imenicom u padežu, a ne mora u broju i rodu

Tenisač Ivanišević osvojio je Wimbledon.

Grad Rijeka (m.r./ž.r.) ili *Grad* Vinkovci (jd./mn.)

GLASOVNE PROMJENE –

NEPOSTOJANO a/e – promjena do koje dolazi kada se glasovi a ili e nalaze u zadnjem slogu između dva suglasnika

N lovac G lovca D lovcu...

N Čakovec G Čakovca D Čakovcu...

SIBILARIZACIJA – promjena kojom nastaju sibilanti iz glasova k, g, h

- k g h ispred glasa i prelaze u c z s

N vojnik n vojnici

N vrag n vrazi

N orah n orasi

PALATALIZACIJA – promjena kojom nastaju palatali

- k g h ispred glasa e prelaze u č ž š

N vojnik V vojniče

N vrag V vraže

N orah V oraše

- c z ispred glasa e prelaze u č ž š

N mjesec V mjeseče

N vitez V viteže

- k g h c z ispred dometaka za tvorbu riječi

orah – oraščić krug – kružić...

JOTACIJA – promjena uvjetovana glasom j (jot, jota); stapanje suglasnika s glasom j pri čemu nastaje novi suglasnik (palatal)

- t + j > ć
- c + j > č
- z + j > ž
- s + j > š
- d + j > đ
- g + j > ž
- l + j > lj
- n + j > nj
- k + j > č

EPENTEZA – epentetsko l

- p b m v se uz glas b potkrepljuju glasom l

snop – snoplje; rob – roblje; grm – grmlje; lav – lavlje

JEDNAČENJE PO ZVUČNOSTI – dva glasa različita po zvučnosti ne mogu stajati jedan pored drugoga pa se izjednačuju po drugome

ZVUČNI – b d g z ž dž đ

BEZVUČNI – p t k s š č ć f c h

JEDNAČENJE PO MJESTU TVORBE – dva glasa različita po tvorbenom mjestu

- s z ispred palatala prelaze u š ž
- h ispred c č ć prelaze u š
- n ispred n m prelazi u m

GUBLJENJE SUGLASNIKA – dva ista suglasnika ne mogu stajati jedan uz drugoga osim dvostrukog glasa j u superlativu pridjeva koji počinju na j (najjači, najjednostavniji, najjasniji ..)

- d t ispadaju ispred c č ć

sretno😊